

19 *Valtuutettu Laura Kolbe:*

Kahvila- ja ravintola-alan yrittäjäys

"Helsingissä on vihdoin aloitettu ruokakulttuurin kehittäminen. Tavoitteena on tehdä kaupungista houkutteleva, osaava ja paikallista ruokaosaamista esittelevä keskus. Tavoite on kiitettävä.

Samalla unohtuu, että alan pienyrittäjät ovat vuosikymmeniä tehneet mikrotasolla hyvää työtä kahvilakulttuurin ja pientarjoomusten eteen. Monenlaista halukkuutta on kehittää kahvin, teen ja virvokkeiden myyntipisteistä. Toistaiseksi monet hankkeet eivät ole edenneet, koska erityisesti kaupungin terveystoimikomiteat omine tiukkoine tulkintoineen ovat olleet pahin jarru, kun Helsinkiä yritetään kehittää, monipuolistaa sekä uudistaa. Tiukoilla tulkinnoilla on tapettu moni pieni kioskiyrittäjä.

Nyt asia on ajankohtaistunut Maunulan ulkoilumajan kahvilan tilanteen vuoksi. Ulkomajalla ei voi leipoa munkkeja, sillä kahvilan keittiöstä puuttuu sopiva ilmanvaihto. 'Kaupunkilaisjärjellä' ajateltuna tuntuu siltä, että kyseessä on virkamiesmäinen ylitulkinta.

Kysynkin, mihin toimenpiteisiin kaupunki aikoo ryhtyä, jotta byrokratiaa voitaisiin vähentää, uutta yrittäjyyttä sallia tai ainakin nykyisiä ohjeita 'oikein' tulkitsemalla voitaisiin monet ravintola- ja kahvila-alan yrittäjiä koskevia ongelmia poistaa tai vähentää?" (Ryj)

VASTAUS VT LAURA KOLBEN KYSYMYKSEEN NRO 19/2011

Vastauksena esitettyyn kysymykseen rakennus- ja ympäristöintä johtava apulaiskaupunginjohtaja toimittaa jäljennöksen ympäristökeskuksen lausunnosta.

Ryö/USA

25.3.2011

Helsingin kaupunginhallitus
PL 1
00099 Helsingin kaupunki

HELSINGIN KAUPUNGIN KIRJAAMO HELSINGFORS STADS REGISTRATORSKONTOR	
Saapunut/Inkommit	
25. 03. 2011	
Dnro/Dnr	<i>KHS 2011-564</i>
Tehtäväluokka Uppgiftsklass	<i>321</i>

LAUSUNTO LAURA KOLBEN VALTUUSTOKYSYMYKSEEN

Ymk 2011-478

Valtuutettu Laura Kolbe on tehnyt 14.3.2011 valtuustokysymyksen, jossa toteaa että terveystoimikunnat ovat jarru kahvilakulttuurin ja pien-
tarjoomusten yrittäjyyteen tiukkoine vaatimuksineen, Ajankohtaisena
esimerkkinä hän toteaa Maunulan ulkoilumajalla munkkien leipomisen.
Valtuutettu Kolbe kysyy "mihin toimenpiteisiin kaupunki aikoo ryhtyä,
jotta byrokratiaa voitaisiin vähentää, uutta yrittäjyyttä sallia tai ainakin
nykyisiä ohjeita" oikein" tulkitsemalla voitaisiin monet ravintola- ja kah-
vila-alan yrittäjiä koskevia ongelmia poistaa tai vähentää? "Asiasta on
pyydetty ympäristökeskuksen lausunto Kaupunginhallitukselle
25.3.2011 mennessä.

Lausuntona ympäristökeskus toteaa seuraavaa.

Elintarvikevalvonta hoidetaan Helsingissä ympäristölautakunnan alai-
suudessa ympäristökeskuksen ympäristöterveysyksikössä. Valvonnan
pääasialliset keinot ovat neuvonta, elintarvikehuoneistojen tarkastuk-
set, elintarvikenäytteiden otto, valvontaprojektit, elintarvikehuoneistojen
hyväksymispäätökset, kuntalaisten tekemien valitusten selvittäminen,
ruokamyrkytysten selvittäminen ja harvoin, pakkokeinojen soveltami-
nen. Valvonnan laajuutta kuvaa se, että vuonna 2010 Helsingissä oli
4 846 elintarvikehuoneistoa. Niiden hyväksymislupia ja toimijanvai-
dosilmoituksia käsitellään vuosittain noin 800.

Postiosoite
Kirjaamo/ympäristökeskus
PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
helsinki.kirjaamo@hel.fi

Käyntiosoite/Kirjaamo
Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
IBAN-tilinumero

Puhelin
+358 9 310 13702
+358 9 310 1635 *

Faksi
+358 9 655 783

Tilinro
800012-62637
BIC DABAFIHH
IBAN FI06 8000 1200 0626 37

Y-tunnus
0201256-6
Alv. nro
FI02012566

25.3.2011

Onko elintarvikevalvonta Helsingissä liian tiukkaa?

Suomen elintarvikelaki ja hallintolaki ovat yleisesti ottaen elintarvikealan toimijaa kohtaa varsin suopeita ja toimijan edut hyvin huomioon ottavia pakkokeinojen ja määräysten käytön suhteen. Moniportaisena pakkokeinojen määrääminen kuulemisineen on pitkäkestoinen byrokraattinen prosessi, jonka käsittelyn aikana ongelmat ratkeavat miltei poikkeuksetta sopuisasti eikä pakkokeinoja jouduta käyttämään. Euroopan Unionin elintarvikeasiantuntijat julkaisivat vuonna 2010 Suomen elintarvikevalvontaa koskevan arvioinnin, missä yleisarviot olivat varsin myönteiset. Merkittävänä heikkoutena kuitenkin pidettiin riittämätöntä pakkokeinojen käyttöä. Niiden käyttö onkin Suomessa ja myös Helsingissä muuhun Pohjois-Eurooppaan verrattuna varsin vähäistä. Tätä kuvaavat jäljempänä esitetyt pakkokeinojen käyttöä niillä uhkaamista kuvaavat tiedot Helsingistä.

Vuonna 2010 ympäristöterveyspäällikön päätösluettelossa annettiin vain 31 määräystä ja/tai uhkasakon uhkaa. Varsinaisia pakkokeinoja kuten uhkasakkoja ja toiminnan keskeyttämistä, joiden määrääminen kuuluu lain mukaan ympäristölautakunnalle, ei määrätty kertaakaan vuonna 2010 ja vuosina 2007-2009 ainoastaan kaksi kertaa jolloin samalle yrittäjälle määrättiin elintarvikelain rikkomuksesta uhkasakko. Vertailun vuoksi todettakoon, että Tukholmassa varsinaisia pakkokeinoja käytettiin noin 170 kertaa.

Viimeisten 20 vuoden aikana Helsingissä on suljettu valvontaviranomaisten toimesta vähemmän kuin kymmenen elintarvikehuoneistoa, kaikki tilapäisesti. Esimerkiksi Ruotsissa ja Norjassa tilapäiset sulkemiset ovat huomattavasti yleisempiä. Göteborgissa suljettiin vuoden 2008

25.3.2011

tiedon mukaan tilapäisesti noin 100 elintarvikehuoneistoa vuodessa ja viime vuonna Tukholmassa 40.

Helsingissä ruokamyrkytystapaukset hoidetaan hyvässä yhteistyössä toimijoiden kanssa ja vain kerran 20 vuoden kuluessa Helsingin viranomaiset ovat ilmoittaneet ruokamyrkytys epidemian medialle. Tarkoitus oli varoittaa maan valvontaviranomaisia vastaavan epidemian mahdollisesta ilmaantumisesta, koska epidemian epäiltiin olevan laajalle levinneen elintarvikkeen aiheuttama. Tämä osoittautui myöhemmin paikansäpitäväksi. Kyseessä oli ensimmäinen Suomessa havaittu Cryptosporium-alkueläimen aiheuttama ruokamyrkytys epidemia. Esimerkiksi Englannissa ravintoloiden ruokamyrkytys epidemiat julkaistaan korvaussummineen ammattilehdissä; usein kohde menee vararikoon.

Vuosina 2007-2010 Helsingissä ympäristöterveyspäällikön päätösluettelossa käsiteltiin noin 3000 elintarvikehuoneistojen hyväksymislupaa tai toimijanvaihdosasiaa. Näistä tehtiin vain viisi oikaisuvaatimusta, joista yksi on nyt esillä oleva Maunulan urheilumajan hyväksyntä. Ympäristölautakunta ei hyväksynyt oikaisuvaatimuksia. Ympäristölautakunta käsitteli elintarvikehuoneistojen hyväksymislupia ympäristöterveyspäällikön esityksestä vuosina 2007-2010 158 kappaletta. Näistä kahdessa tapauksessa on valitettu hallinto-oikeuteen, joka ei ole muuttanut lautakunnan päätöstä.

Edellä olevat tiedot eivät tue sitä johtopäätöstä, että elintarvikevalvonta Helsingissä olisi tiukkaa.

Byrokratiaa on pyritty karsimaan muun muassa delegoinnilla ja toimijoiden asiointia helpottamaan muun muassa ohjeistuksella ja sähköistä asiointia kehittämällä.

Postiosoite	Käyntiosoite/Kirjaamo	Puhelin	Faksi	Tilinro	Y-tunnus
Kirjaamo/ympäristökeskus	Pohjoisesplanadi 11-13	+358 9 310 13702	+358 9 655 783	800012-62637	0201256-6
PL 10	Helsinki 17	+358 9 310 1635 *		BIC DABAFIHH	Alv. nro
00099 HELSINGIN KAUPUNKI	IBAN-tilinumero				FI02012566
helsinki.kirjaamo@hel.fi				IBAN FI06 8000 1200 0626 37	

25.3.2011

Erityistä joustavuutta Helsingin elintarvikevalvonta on osoittanut muun muassa laista poiketen siinä, että se on sallinut elintarvikealan toimijoiden aloittaa toimintansa heti kun hakemus on jätetty. Toiminnan viivyttäminen hakemuksen täydennyspyyntöjen ja käsittelyn ajaksi on koettu tarkoituksettomaksi, mikäli toiminta on muutoin kunnossa. Samoin Helsingin elintarvikevalvonta poikkesi säännöksistä laatimalla alueensa yrittäjille toimialakohtaiset omavalvontamallit, tuotantolaitoksia lukuun ottamatta, sellaisenaan tai modifioituna käytettäväksi omavalvonnan tultua pakolliseksi kaikille toimijoille. Ilman siirtymäsäädöstä voimaan tullut laki edellytti tuolloin toimijoiden itse laativan suunnitelmat. Tämä olisi käytännössä johtanut kohtuuttomuuksiin.

Helsingin ympäristökeskus pyrkii tukemaan yrittäjyyttä ja välttää aiheuttamasta sille ylimääräistä perusteetonta työtä. Ympäristöterveysyksikön edustajat ovat mukana kaupungin yrittäjyyttä tukevissa projekteissa. Samoin he ovat osallistuneet mm. Päivittäistavarakauppa ry:n, Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry:n ja Kuntaliiton työryhmiin, jotka laativat ohjeita yrityksille. Lisäksi ympäristökeskus on laatinut omia yrittäjiä auttavia ohjeita ja antaa päivittäin heille neuvontaa ja apua lakisääteisten byrokratiavelvoitteiden toteuttamisessa.

Valitettavasti maamme lakisääteinen byrokratia on eräiltä osin ylimitoitettu, mistä esimerkkinä Euroopan tiukimmat elintarvikehuoneistojen ennakkohyväksyntä- ja omavalvontavaatimukset, joista onneksi edellinen poistuu ja jälkimmäinen lievenee elintarvikelain 1.9.2011 voimaan tulevan elintarvikelain uudistuksen myötä. Samoin tarpeettomiksi on koettu vaatimus hyväksyä apteekit elintarvikehuoneistoiksi, jos niissä myydään luontaistuotteita sekä nikotiinivalmisteiden luvanvaraisuus. Ympäristöterveysyksikkö tulee esittämään näihin muutosta kaupungin

Postiosoite	Käyntiosoite/Kirjaamo	Puhelin	Faksi	Tilinro	Y-tunnus
Kirjaamo/ympäristökeskus	Pohjoisesplanadi 11-13	+358 9 310 13702	+358 9 655 783	800012-62637	0201256-6
PL 10	Helsinki 17	+358 9 310 1635 *		BIC DABAFIHH	Alv. nro
00099 HELSINGIN KAUPUNKI	IBAN-tilinumero				FI02012566
helsinki.kirjaamo@hel.fi				IBAN FI06 8000 1200 0626 37	

25.3.2011

tuottavuus- ja työhyvinvointiohjelmassa noudattaen kaupungin hallintokeskuksen ohjeistusta.

Onkin valitettavaa että Helsingin elintarvikevalvonta on joutunut viime aikoina toistuvasti ankaran kritiikin kohteeksi asioissa, missä se ei ole ollut aiheellista.

Maunulan urheilumaja

Maunulan urheilumajan hyväksymisessä toiminnan rajoittamisperusteena pidettiin ilmanvaihtojärjestelmän puutteita.

Asian taustalla on se että Helsingissä on noudatettu tähän saakka ympäristökeskuksen, rakennusvalvontaviraston ja pelastuslaitoksen yhdessä vuonna 2003 laatimaa Ravitsemisliikkeiden suunnitteluohjetta. Tämä laadittiin, koska kattavat ravitsemisliikkeiden suunnittelua koskevat ohjeet puuttuvat maastamme. Ohjeet ovat levinneet yleiseen käyttöön eri puolille maata. Ohjeet perustuvat ravitsemisliikkeiden keittiön ilmanvaihdon suhteen rakennuslakiin perustuvan Rakentamismääräyskokoelman osiin D2 ja E7, jotka antavat selkeät vaatimukset valmistuskeittiöille. Ohjeen valvojina toimivat rakennusvalvontaviranomaiset sekä pelastusviranomaiset, mutta elintarvikehuoneistoja koskevissa asioissa myös ympäristökeskus on ollut yhteistyösapuolena. Olemme niitä noudattamalla pyrkineet paitsi terveelliseen ja turvalliseen rakentamiseen, mikä on rakentamismääräyskokoelman lähtökohta, myös asiakkaiden tasa-arvoiseen kohteluun. Valtion terveysuojeluviranomaiset tai säädökset eivät ole antaneet omia erillisiä ravintoloiden ilmanvaihtoa koskevia normeja. Sekä kansallisissa että EU-säädöksissä todetaan ainoastaan että ilmanvaihdon tulee olla riittävä. Helsingin elintarvikevalvontaviranomainen on katsonut tähän saakka, että riittävän ilmanvaihdon kriteeri on tässä tapauksessa yhteisesti sovitun ohjeen mukainen.

Postiosoite	Käyntiosoite/Kirjaamo	Puhelin	Faksi	Tilinro	Y-tunnus
Kirjaamo/ympäristökeskus	Pohjoisesplanadi 11-13	+358 9 310 13702	+358 9 655 783	800012-62637	0201256-6
PL 10	Helsinki 17	+358 9 310 1635 *		BIC DABAFIHH	Alv. nro
00099 HELSINGIN KAUPUNKI	IBAN-tilinumero				FI02012566
helsinki.kirjaamo@hel.fi				IBAN FI06 8000 1200 0626 37	

25.3.2011

Maunulan urheilumaja on liikuntaviraston hallinnassa. Virasto teetti alkuvuodesta 2010 tilaan keittiön pintaremontin mutta ei tehnyt ilmanvaihtoremonttia, joka olisi mahdollistanut tavanomaisen valmistuskeittiötoiminnan. Hakiessaan elintarvikelain mukaista hyväksymistä Maunulan urheilumajan toimija (vuokralainen) oli tietoinen edellä mainituista periaatteista. Hakijalle ilmoitettiin suullisesti ja 25.3.2010 kirjallisesti mm seuraavaa: "Hakemuksessa ilmoittamaanne toimintaan, ruoan valmistukseen, johon liittyy kuumentaminen tai leipominen, tila ei sovelu". Ympäristöterveyspäällikkö hyväksyi hakemuksen 21.4.2010 liitteessä mainitulla sanamuodolla. Hakija teki oikaisuvaatimuksen ympäristölautakuntaan missä se hylättiin 15.6.2010. Ympäristölautakunnan päätös sai lainvoiman eikä siitä valitettu.

Ympäristökeskus tulee järjestämään kokouksen, jossa selkeytetään rakennusvalvontaviraston ja pelastuslaitoksen kanssa, mikä on kunkin viranomaisen rooli ravintoloiden ilmanvaihdon valvonnassa. Tämä tulee aikaisempaa tärkeämmäksi elintarvikelain uudistuksen poistaessa veloitteen elintarvikehuoneistojen ennakkohyväksynnästä.

Ympäristökeskus on valmis käsittelemään Maunulan urheilumajaa koskevan hakemuksen uudelleen toimijan kanssa toiminnan laadusta neuvotellen ja pyrkien molempia osapuolia tyydyttävään kohtuulliseen ratkaisuun. Ympäristökeskus on jo ottanut 24.3.2011 yhteyttä toimijaan ilmoittaen asiasta.

Lisätiedot:

Pönkä Antti, ympäristöterveyspäällikkö, puhelin (09) 310 32010

YMPÄRISTÖKESKUS

Pekka Kansanen
ympäristöjohtaja

Postiosoite Kirjaamo/ympäristökeskus PL 10 00099 HELSINGIN KAUPUNKI helsinki.kirjaamo@hel.fi	Käyntiosoite/Kirjaamo Pohjoisesplanadi 11-13 Helsinki 17 IBAN-tilinumero	Puhelin +358 9 310 13702 +358 9 310 1635 *	Faksi +358 9 655 783	Tilinro 800012-62637 BIC DABAFIHH IBAN FI06 8000 1200 0626 37	Y-tunnus 0201256-6 Alv. nro FI02012566
---	--	---	--------------------------------	---	---